

TA'LIM TIZIMIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASHNING ILMIY-
PEDAGOGIK MASALALARI

Dilnoza Babaraximova,

Katta o'qituvchi

toshkent moliya instituti

dbabarahimova82@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu tadqiqotimizda ta'lim tizimida axborot texnologiyalarini qo'llashning ilmiy-pedagogik masalalari, kompyuter telekommunikatsiyalarining qo'llanilish tajribalari, ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarini qo'llashda talabalarni faqatgina ekrandagi axborotlarni ko'rishiga va ularni qabul qilishgagina emas, balki ularning o'zlari ham bu jarayonda ijodiy ishtirok etish masalalari yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *ta'lim jarayoni, pedagogik texnologiyalar, axborot texnologiyalar, ta'lim tizimi, shaxsiyatni rivojlantirish, axborot madaniyat, kompyuter savodxonligi, ta'limning ishonchliligi, multimedia vositalar.*

**SCIENTIFIC PEDAGOGICAL ISSUES OF APPLYING INFORMATIONAL
TECHNOLOGIES IN EDUCATION SYSTEM**

Dilnoza Babarakhimova, Senior teacher

tashkent financial institute

dbabarahimova82@gmail.com

Abstract: *In this article the scientific pedagogical issues of applying informational technologies, the practice of applying computer telecommunication to education system and the using of information technologies In teaching process based not only on watching and acquiring information from the screen but also involving learners creatively in this process were discussed.*

Key words: *Teaching process, pedagogical technologies, informational technologies, the system of education, personal development, informational literacy, computer literacy, reliability of education, the means of multimedia.*

Kirish

Mustaqillikning dastlabki yillaridanoq ta'lim tizimini isloh qilish masalasiga davlat siyosati darajasida e'tibor qaratilib, yosh avlodga jahon andozalariga mos sharoitlarda bilim olishini, yetuk inson bo'lib shakllanishi, qobiliyat va iqtidorini yuzaga chiqarish asosiy maqsad qilib belgilab olindi.

Ayni paytda, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011 yil 20 maydagi "Oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va yuqori malakali

mutaxassislar tayyorlash sifatini tubdan yaxshilash chora-tadbirlari to'g'risida"gi 1533-sonli Qarori[5]ning chiqishi ta'lim jarayoniga pedagogik va axborot texnologiyalarini yanada kengroq tatbiq etish jarayonini jadallashtirish vazifasi qo'yildi[1].

Qarorda qo'yilgan vazifalarning ijrosi sifatida oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarni qo'llash orqali ta'lim sifatini yaxshilash kunning talabi bo'lib qoldi. Ta'lim muassasalarida o'quv mashg'ulotlar samaradorligini oshirish maqsadida, ularni innovatsion va multimedia texnologiyalar

foydalanib o'tish yo'lga qo'yilmoqda. Bunda talabalarning bilim olish darajasi oshishi kafolatlanadiki, shu nuqtai nazardan, bunga maktabdan to oliy ta'lim muassasalarigacha katta e'tibor qaratilmoqda[2].

Ta'lim jarayoni rivojiga bir nazar tashlasak, bugungi kunda kompyuter telekommunikatsiyalari yordamida qanchalik muhim pedagogik masalalarning yechimi topilayotganligiga ishonch hosil qilishimiz mumkin[3].

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA NATIJALAR

Ta'limning turli sohalarida kompyuter telekommunikatsiyalarining qo'llanilish tajribalaridan shuni ko'rish mumkinki, axborot texnologiyalari bizga bir qator ijobiy imkoniyatlarni yaratib berayapti, quyidagilar shular jumlasidandir:

1)professor-o'qituvchilar, ilmiy xodimlar va talabalarning har xil turdagi hamkorlik ilmiy tadqiqotlarini (har xil ilmiy-amaliy loyihalar yordamida chinakam ijodiy tadqiqot, mustaqil amaliy faoliyat, mustaqil bilim orttirish, amaliy ijodiy faoliyat va boshqa turdagi hamkorliklarni)tashkil etish;

2)ilmiy-uslubiy markazda ta'lim olayotgan keng ommaga tezkor mutaxassis maslahatlarini tashkil etish va yetkazish;

3)masofaviy ta'lim va pedagogik kadrlar malakasini oshirish tarmog'initashkil etish;

4)tezkor axborot almashinuvi;

5)ta'limdagi sheriklarning, bu talaba, o'quvchi, o'qituvchi, ilmiy xodim bo'lishidan qat'iy nazar, ularga o'zaro fikr almashinish ko'nikmalarini hosil qilishni, muomala madaniyatini va o'z fikr-mulohazalarini tez, lo'nda va aniq ifoda etishni o'rgatish;

6)madaniy, etnik, insonparvarlikning keng qamrovli ijobiy axborotlari bilan fikr almashinish natijasida yoshlarning madaniy va ijtimoiy qobiliyati va layoqatini o'stirish[3].

Ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarini qo'llashda talabalarni faqatgina ekrandagi axborotlarni ko'rishiga va ularni qabul qilishgagina emas, balki ularning o'zlari ham bu jarayonda ijodiy ishtirok etishlariga o'rgatishimiz lozim. Ta'limning didaktik xossalari bilan bog'langan yashirin imkoniyatlar olamini bevosita kompyuter telekommu -nikatsiyalari bilan bog'lash bu ta'lim sohasida zamonaviy va istiqbolli maqsadlarga ega.

Didaktik funktsiya sifatida biz o'quv-tarbiyaviy jarayonda ma'lum bir maqsadlarda qo'llanilayotgan ta'lim vositalarining tashqi xossalari namoyonini tushunamiz.

Bu ularning o'quv jarayonidagi foydalanish vazifalari, tutgan o'рни va ahamiyatidan iborat.

Keyingi yillarda integratsiya (o'zaro bog'langan holda ilmiy-pedagogik hamkorlik ijodiy muhitini yaratish) g'oyasi jadal rivojlanayotgan nazariy va amaliy tadqiqotlarning asosi bo'lib bormoqda. Integratsiya bir tomondan ta'lim oluvchiga «dunyoni tanish»ni va fanlarning ilmiy asoslarini bilishni o'rgatsa, ikkinchi tomondan ta'lim vaqtini tabaqalashtirgan holda uni bo'sh vaqtdan unumli foydalanishga o'rgatadi. Shuning uchun ta'lim jarayonidagi ko'plab masalalar va ularning yechimlari talabaning fikrlash faoliyatini o'stirishga qaratilmog'i lozim.

Ana shu jihatlarning yanada samarali bo'lishiga erishish uchun sub'ektiv faktorlar, masalan, ta'lim oluvchining o'zgaruvchanligi, qiziqishi, talabi, intellektual rivojidan juda mohirona foydalana bilish talab etiladi. Bunga erishishda biz pedagoglarga juda ham qo'l keladigan ta'lim texnologiyasining bir qancha usullari mavjud, ana shulardan biri loyiha usulidir.

Loyiha usulini aynan hamkorlik faoliyatiga qo'llash juda yaxshi samara beradi. Bundan ilmiy to'garaklarda, ilmiy-uslubiy seminarlarda, mustaqil ta'limni tashkil etishda, hamkorlikdagi ijodiy muhitni yaratishda samarali foydalanish mumkin. Bularni yanada mazmunli va keng qamrovli qilib o'tkazishda, ta'lim oluvchining kelgusi ilmiy faoliyatga zamin yaratishda kompyuter telekommunikatsiyalari va axborot texnologiyalarining ahamiyati beqiyosdir. Bu jarayonni quyidagi 1-diagrammada ko'rishimiz mumkin.

Shuni aytib o'tish joizki , telekommunikatsiyalar va axborot texnologiyalari yordamida olingan bilim uzoq vaqt xotirada qoladi va keyinchalik ularni amaliyotda qo'llash uchun qisqa vaqt ichida takrorlash bilan uni tiklash mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda ta'lim tizimida axborot texnologiyalarini ta'lim tizimida qo'llashni umumlashtirib shuni takidlab o'tish mumkinki , o'qituvchilarning vakolatlarini kengaytirib,axborot texnologiyalari sohasi bilan ta'limni o'zaro integratsiya qilmas ekanmiz,bu sohada yuqorida takidlab o'tganimdek muammolar bolaveradi.

Yuqoridagi muammolarni bartaraf qilish uchun o'qituvchilarning AKT vakolatlari keng qamrovli bo'lish va bizning o'qituvchilarimiz ko'p narsalarni o'zlashtirish va doimiy ravishda o'zlari ustida ishlash kerak bo'ladi .Natijada turli multimidiya ,video va sinxron axborot ma'lumotlaridan foydalangan holda sifatli uzluksiz ta'lim joriy qilish imkoniyat yaratiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.Muqimjanovna, Mohira Muydinova, и Karimjonova Gulshanoy Sherali qizi. 2023. «JAMIYATDA BO'LAYOTGAN O'ZGARISHLARNING OILAGA TASIRI». Новости образования: исследование в XXI веке 1 (6):1068-72. <http://nauchniyimpuls.ru/index.php/noiv/article/view/3826>.

2. “Uzluksiz ta'lim sifat va samaradorligini oshirishning nazariy –uslubiy muammolari.” Ilmiy konferensiya materiallari. – Samarqand:SamDU nashri.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-60-son Farmoni.

4.Agyev V.N. Elektron naya kniga: Novoye sredstvo sots. kommunikatsii. M.:1997.

5. Tillayev A.I. Axborot texnologiyalari kurslari bo'yicha elektron darsliklar yaratish va ularni ta'limda qo'llash// Amaliy matematika va informatsion texnologiyalarning dolzarb muammolari – Al-xorazmiy 2012, xalqaro ilmiy anjuman, 2012 yil, 19-22 dekabr.-T.:2012. -119-120b.